

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR**

V Holešovičkách 41, Praha 8
Tel./fax: 286 840 129, 130
E-mail: kunstat@soc.cas.cz

Občané o způsobu volby, pravomocích a postavení prezidenta republiky

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2004</i>
Otázky:	<i>PI. 7, PI. 8, PI. 9, PI. 10, PI.12, PI.15, PI.18</i>
Termín terénního šetření:	<i>9. – 16. února 2004</i>
Počet respondentů:	<i>1045</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>19. 3. 2004</i>
Zpracoval:	<i>Daniel Kunštát</i>

V únorovém šetření se CVVM SOÚ AV ČR obšírně věnovalo problematice postavení prezidenta ČR. Všech respondentů jsme se nejprve zeptali na to, jaký způsob volby prezidenta je podle jejich mínění nejvhodnější pro Českou republiku (všechny tabulky obsahují také srovnání s výsledky z dubna 2002).¹

Tab. 1: Kdo by měl volit prezidenta?

	Duben 2002	Únor 2004
parlament	20	16
širší shromáždění volitelů	12	11
všichni voliči	57	68

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

U veřejnosti jako celku i u všech významně zastoupených dílčích skupin populace je nejčastějším názorem, že prezidenta republiky by měli volit všichni voliči. Pro tento způsob volby se celkem vyslovilo 68 % dotázaných. Necelá pětina respondentů (16 %) považuje za nejvhodnější stávající způsob volby prezidenta parlamentem, 11 % vidí jako optimální volbu prostřednictvím nějakého širšího sboru volitelů.

Dále se šetření zabývalo tím, jaký typ osoby by podle mínění veřejnosti byl nejvhodnější pro výkon funkce prezidenta republiky² (viz tabulku č. 2).

¹ Otázka: „Který z běžně užívaných způsobů volby prezidenta je podle Vás nejvhodnější? Volba parlamentem, tj. poslanci a senátory současně, volba širším shromážděním volitelů (např. poslanci, senátory a krajskými zastupiteli), nebo volba všemi voliči?“

² Otázka: „Jaký typ osoby je podle Vás nejvhodnější pro vykonávání funkce prezidenta? Člověk, který nikdy nebyl v politice, politik, který není členem žádné strany, člen politické strany, předseda politické strany, nebo na tom nezáleží?“

Tab. 2: **Osoba vhodná pro výkon funkce prezidenta**

	Duben 2002	Únor 2004
člověk mimo politiku	19	12
politik mimo strany	37	35
člen strany	4	6
předseda strany	2	1
nezáleží na tom	32	41

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

Výsledky ukazují, že největší část občanů (47 %) považuje za nejvhodnějšího kandidáta pro výkon funkce prezidenta republiky osobu stojící mimo politické strany, přičemž asi desetina (12 %) dokonce preferuje člověka, který nikdy nebyl v politice. Stranického kandidáta za optimální variantu naopak pokládá 7 % dotázaných, a to včetně 1 % těch, kteří za nevhodnější osobu považují předsedu politické strany. Asi dvě pětiny (41 %) dotázaných vyjádřily mínění, že nesejde na tom, zda uchazeč o post prezidenta republiky je či není spojen s některou politickou stranou.

Další část výzkumu se obecně zaměřila na rozsah pravomocí prezidenta republiky³ (viz tabulku č. 3).

Tab. 3: **Pravomoci prezidenta by měly být...**

	Duben 2002	Únor 2004
rozšířeny	11	32
zachovány	41	52
zúženy	35	9

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

Více než polovina dotázaných (52 %) zastává názor, že by pravomoci prezidenta měly být zachovány ve stávajícím rozsahu. Zhruba třetina respondentů (32 %) se vyslovila pro rozšíření prezidentských pravomocí, podle asi desetiny (9 %) oslovených občanů by naopak měly být zúženy.

Následně se šetření věnovalo pravomocím prezidenta konkrétněji. Zjišťovány byly názory na postavení prezidenta vůči vládě (viz tabulku č. 4), na pravomoc vypisovat referendum, jehož výsledek by byl závazný pro hlasování parlamentu (viz tabulku č. 5) a na pravomoc vyslat vojenskou jednotku do zahraničí (viz tabulku č. 6).

Tab. 4: **Postavení prezidenta vůči vládě⁴**

	Duben 2002	Únor 2004
Nemá vůbec zasahovat do činnosti vlády	35	23
Má zasahovat v omezené míře do činnosti vlády	49	61
Má řídit vládu jako předseda	6	11

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

³ Otázka: „Myslíte si, že by měly být pravomoci prezidenta rozšířeny, zúženy, nebo by měly zůstat tak, jak je tomu nyní?“

⁴ Otázka: „Jaké postavení má mít prezident vůči vládě? Prezident nemá zasahovat do činnosti vlády, prezident má v omezené míře zasahovat do činnosti vlády, nebo prezident má řídit činnost vlády a předsedat jí namísto premiéra?“

Tab. 5: **Pravomoc vypsat referendum závazné pro parlament⁵**

	Duben 2002	Únor 2004
ano	39	52
ne	31	26

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

Tab. 6: **Pravomoc prezidenta vyslat vojenskou jednotku do zahraničí⁶**

	Duben 2002	Únor 2004
ano, na základě svého rozhodnutí	5	6
ano, ale pouze se souhlasem parlamentu	53	55
ne	32	31

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

Výsledky ukázaly, že většina dotázaných se domnívá, že prezident by měl v omezené míře zasahovat do činnosti vlády (61 %), měl by mít možnost vypsat na základě svého vlastního rozhodnutí referendum, jehož výsledek by byl závazný pro hlasování parlamentu (52 %), a se souhlasem parlamentu by mohl rozhodnout o nasazení ozbrojených sil v zahraničí (55 %).

Vedle některých již zmíněných pravomocí, které souvisejí s fungováním a povahou politického systému v ČR, jsme se zajímali i o názory občanů na ty pravomoci prezidenta, které souvisejí s udělováním milostí či vyhlásováním amnestií, se zmírňováním trestů odsouzeným a se zastavováním soudního řízení proti obviněným.

Tab. 7: **„Domníváte se, že prezident ČR má mít pravomoc...“**

	udělit amnestii/milost odsouzeným osobám?“		zastavit soudní řízení proti obviněným?“	
	Duben 2002	Únor 2004	Duben 2002	Únor 2004
ano, samostatně	25	46	12	22
ano, jen se souhlasem	57	43	36	33
ne	14	9	43	38

procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

K pravomoci prezidenta udělit milost odsouzeným osobám se občané staví v naprosté většině (89 %) příznivě, i když necelá polovina z nich (43 %) chce, aby tyto pravomoci byly podmíněny souhlasem dalšího ústavního činitele. K možnosti prezidenta zastavit probíhající soudní řízení existují poněkud silnější výhrady, i když i zde podíl souhlasících alespoň s podmíněnou formou této pravomoci (55 %) převážil nad těmi, kdo to zcela odmítají (38 %).

⁵ Otázka: „Má mít prezident pravomoc vypsat na základě svého rozhodnutí referendum, jehož výsledek bude pro hlasování parlamentu závazný?“

⁶ Otázka: „Má mít prezident pravomoc vyslat vojenskou jednotku do zahraničí? Ano, pouze na základě svého rozhodnutí, ano, ale pouze se souhlasem parlamentu, nebo ne, tato pravomoc prezidentovi nemá náležet?“